

LA CAMPANA DE GRACIA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

REDACCIÓ, I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÈFONO A 4115. — BARCELONA.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Fòra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

DES... CONCERTS INTERNACIONALS

Una «polonesa» a moltes mans, que promet fer bastant soroll

La inconscient burgesia

Quan nosaltres desaprovem certs aspectes de l'actuació sind calista, no entenem pas sostenir d'aquesta manera la causa de la burgesia. Ben al contrari. Cada dia estem més convençuts de la necessitat d'una profunda transformació social. I la cosa que ens fa més antipàtiques les classes posseïdores és el seu fet egoïsta davant els moments gravíssims en què es troba el món. Si haguéssim de considerar la revolució social com un flagell, com un càstic, hauriem de dir que una gran part dels burgesos es mereixen aquest càstic plenament.

La inconscient burgesia no veu que els seus antics privilegis estan jerits de mort. La classe patronal és la més interessada a fer que la transformació inevitable es realitzi pels camins evolutius i legals. Però ella mateixa es dedica a barrar aquests camins, a omplir-los d'obstacles. I quan hi ha un governant que des del poder es proposa d'encarrillar la lluita social i de transformació del dret pels camins pacífics i harmònics, la burgesia és la primera a alçar el crit de protesta i a presentar aquell governant com aliat de la revolució comunista.

Tenint en compte l'actual situació del món, cal regonèixer que les classes patronals i posseïdores farien un esplèndid negoci si, a canvi de la renúncia a certs principis del vell dret, s'evitessin els trasbalsos socials, que fins en el cas de no portar al comunisme, empobreixen els pobles i posen en perill les vides i les hisendes.

Però avui veiem que la gran majoria dels components d'aqueixes classes es mostren fonament contraris a tota concessió verament important a la classe obrera. Tot el més, s'avenen als passaments, a les propines i a les almoines. Més s'estimen exposar-se a perdre-ho tot, fins la vida, que no pas cedir bonament una part d'allò que un règim social injust ha posat a les seves mans. D'aquí ve que les idees i els procediments del sindicalisme trobin la millor i la més eficaç cooperació en l'actitud inconscient de la burgesia. Avui el més gros enemic del burgès és ell mateix.

PÀTRIA I REVOLUCIÓ

POLÒNIA, encara? Els bolxevics, encara? Oh, sí! La batalla per Varsòvia ha estat perduda pels russos. Varsòvia, va resultant la capital inviolable. Ho fou per l'oest, quan l'embestiren els alemanys; ho ha estat per l'est, quan l'han cobejada els russos. Però ho serà encara?

Nosaltres no creiem en l'eficàcia decisiva de la victòria polaca. Com a París, el Vístula ha fet de Marne, i els russos retrocedeixen, però aquesta guerra no és de posicions sino de maniobres, i els bolxevics poden tornar a avançar novament. Mes aquesta batalla de Varsòvia era una batalla diplomàtica, perquè per primera volta en les guerres s'ha donat el cas de que estiguessin deliberant els plenipotenciaris mentre els soldats guerrejaven. I ara, les deliberacions de Minsk pendran derivacions insospitades. Ja no's podrà tractar del desarmament de Polònia, ja ningú podrà conminar-la a un canvi de règimen. Polònia, deturant als russos ha deturat la desfeta i el tractat de Minsk. Ja podrà tornar a parlar altivament...

Tot això no desfà la culpabilitat dels polacs. Ells atacaren a Rússia, ells aprofitaren la seva reintegració nacional per a convertir-se en poble de presa, ells, en fi, resucitaren, en esperit, la vella Polònia feudal. Malgrat la defensa afortunada de Varsòvia, Polònia ha estat castigada. Els russos no han pogut, encara, donar-li un cop de llança al cor, però l'han rebut en el costat.

Hem posat el títol: Pàtria i revolució. Sembla una llegenda progresista. Hem volgut juntar les dues abstraccions, precisament per a oposar-les. Preguntàvem un d'aquests dies qui podria més, si la terra o l'ideal, si la revolució o la pàtria. Confessem-ho: en el cas de Polònia la pàtria ha pogut tant com la revolució, confirmant-se que, per ara, el sentiment més fondo i més dinàmic dels homes és la pàtria.

La guerra passada mostrà que per damunt de tots els doctrinarismes socialistes, de tots

els lligams religiosos, de tots els interessos, estava la pàtria, la natural o l'esperitual. Ara, únicament una pàtria nova podrà deturar l'empenta russa. Creien, enganyats, però ho creien els polacs que perillava la seva independència, i tota Polònia fou un fusell o una falç. Anaven a perdre l'ideal tingut a través dels segles, i anaren al sacrifici i el sacrifici els hi ha estat propici.

Això ens fa pensar que el sentiment patriòtic és més fort que el sentiment de llibertat. Pensem en Catalunya. El seu patriotisme és menys fort que el patriotisme castellà. Els castellans no dubten davant del sentiment patriòtic, no'l barregen amb altres idees. Espanya—crien—Espanya per damunt de tot. Però els nacionalistes—i no parlem dels catalans—barregen el seu nacionalisme amb altres coses, posen en ell batecs de llibertat a la que molts subordinen la pàtria, i en la lluita dels dos patriotismes, el castellà és el més fort...

La batalla de Varsòvia ha estat la pugna entre la pàtria i la revolució. La pàtria ha complert amb la seva finalitat conservadora. Polònia ha fet de tapó, que era la seva alta missió. Però, el plet haurà estat sentenciat? La revolució rebutjada, se resignarà a refluir vers Moscou?

PARADOX

El retaule centralista

CATALUNYA té en son propi dret la raó més forta de les seves reivindicacions d'autonomia. Però l'espectacle de la política espanyola és una raó més que justifica l'ideal català de prescindir de la tutela centralista i a trobar a casa nostra mateix les lleis de la pròpia vida. Un poble, per ben organitzat que estigui, per excel·lents que resultin la seva política i la seva administració, no té dret a governar un altre poble. Però quan el poble dominador careix en sa administració i en sa política, de tota mena d'excel·lències, és encara més injustificada la seva pretensió a sotmetre altres pobles al seu govern.

Aquí tenim, davant dels ulls (si és que la repugnància no ens fa girar la vista) l'espectacle que s'ofereix continuament en els retaules de la política centralista. Els governs

i els polítics de Madrid, actuen d'una manera tant desastrosa, que se fan acreedors a les contínues i fortes xiulades del públic peninsular. Guaiten les comèdies, els sàinets i àdhuc les tragèdies que es representen damunt el retaule centralista espanyol, i diguen si una gent que així actua té cap dret a voler exercir el seu control sobre la política i la vida d'una altra gent, i sobre tot de la gent catalana, que ha donat proves suficients de tenir prou capacitat per a regir els propis interessos sense intervencions estranyes.

El Govern Dato i el seu ministre o ex ministre de la Governació, Bergamín, han tingut durant unes setmanes a les seves mans la vida i l'esdevenidor de la Mancomunitat de Catalunya. Ells, per una mena de dret diví inacceptable, s'han declarat arbitres i ordenadors de la vida de Catalunya. I ara estem veient altra vegada tota la buidor d'aqueixos personatges, novament enfangats en una d'aqueixes crisis baixes i vergonyoses que omplen la història dels governs espanyols.

Aqueixa gent no sab governar-se ella mateixa, i vol governar els altres. Aqueixos polítics exhibeixen continuament l'espectacle de les seves misèries, i pretenen dictar normes als catalans. La seva casa és ruïnosa, desendreçada i bruta; i, no obstant, es fiquen continuament, com a impertinents intrusos, a la casa nostra. Nosaltres podem dir que ni els necessitem perquè ens ajudin, ni els podem admetre perquè ens governin.

FULMEN

UN PROJECTE

ELS Comissaris de l'Exposició Universal d'Indústries Elèctriques, demanen als ciutadans de Barcelona que els ajudin en la tasca que aquells bons senyors tenen encomanada, proposant plans, exposant projectes i donant idees per a que les grans festes que s'preparen a Montjuïc siguin dignes de l'hermosa capital de Catalunya.

Nosaltres volem correspondre a la crida feta pels senyors Pich i Cambó, i anem a exposar un projecte senzill, econòmic i d'un efecte espèrrant.

Heu-se'l aquí: Des del dia primer de maig de l'any en que tingui lloc la projectada Exposició, tots els catalans podran pujar al castell de Montjuïc, previament cedit per l'Estat a la ciutat de Barcelona, depositant en el seu recinte tots els trastos vells que els facin nosa a casa seva, tota la llenya que puguin adquirir i totes les matèries inflamables que vulguin regalar-hi.

Tenim la seguretat de que en set setmanes el poble català omplirà a curull patis, estàncies, presons, torratxes, fossos i fins la Llengua de Serp i totes les demés males llengües existents al cim d'aquella muntanya destinada a redimir-se.

I a la vetlla de Sant Joan una pluja de mistos encesos i amunt. Que s'esborri aquella ofrena de teies, trastos, reines, petroli, quitrà, encenalls i pólvora. Una foguera immensa, redemptora s'aixecarà d'aquell cim, esvaïnt per sempre les ombres doloroses que projectava la muntanya sinistra i omplint d'algres clarors l'hermós cel de la nostra Catalunya.

Tenim una absoluta seguretat de que la subscripció de matèries inflamables serà un èxit, que l'espectacle resultarà magnífic, i que la data d'aquesta purificació definitiva de la muntanya de Montjuïc, constituirà un dels dies més gloriosos de la història de Catalunya i la festa serà un dels records més inesborrables pels catalans que l'hagin presenciada.

I encara que en la realització d'aquest projecte no hi entri per a res l'electricitat tampoc pot dir-se que no sigui lluminosa.

Fa, senyors Cambó i Pich?

JEPH DE JESPU

NOTES DE FESTA MAJOR

ELS FORASTERS

Oncles grassos i opacs, ties xacroses, cosins sobrevinguts, nebots polítics, amb quitxalla pesada i ploranera... Són el més gros estigma de les festes; i el ciutadà pacífic que's obira com qui veu a venir la tramontana, per a lliurar-se d'ells tan sols un medi esguarda a son alcanç: tancar la porta.

CONCERT AL CASINO

Fragments del Parsifal, nocturns de Chòpin, obres de Straus i dances hongareses; dues àries de Bach; les simfonies sexta i novena del excels Bethoven... Si afegim al programa laberíntic la digestió difícil del pollastre, donarem la raó al bon senyó Esteve que d'aquesta faisó clama amb follia: —Senyor, ja n'hi ha prou! Si al menys tinguessin els músics més pietat, intercalant hi obres d'amenitat i menys confoses, com el Vals de las olas, per exemple!...

M. GRANÉ CIVIL

DE QUÈ ES QUEIXEN?

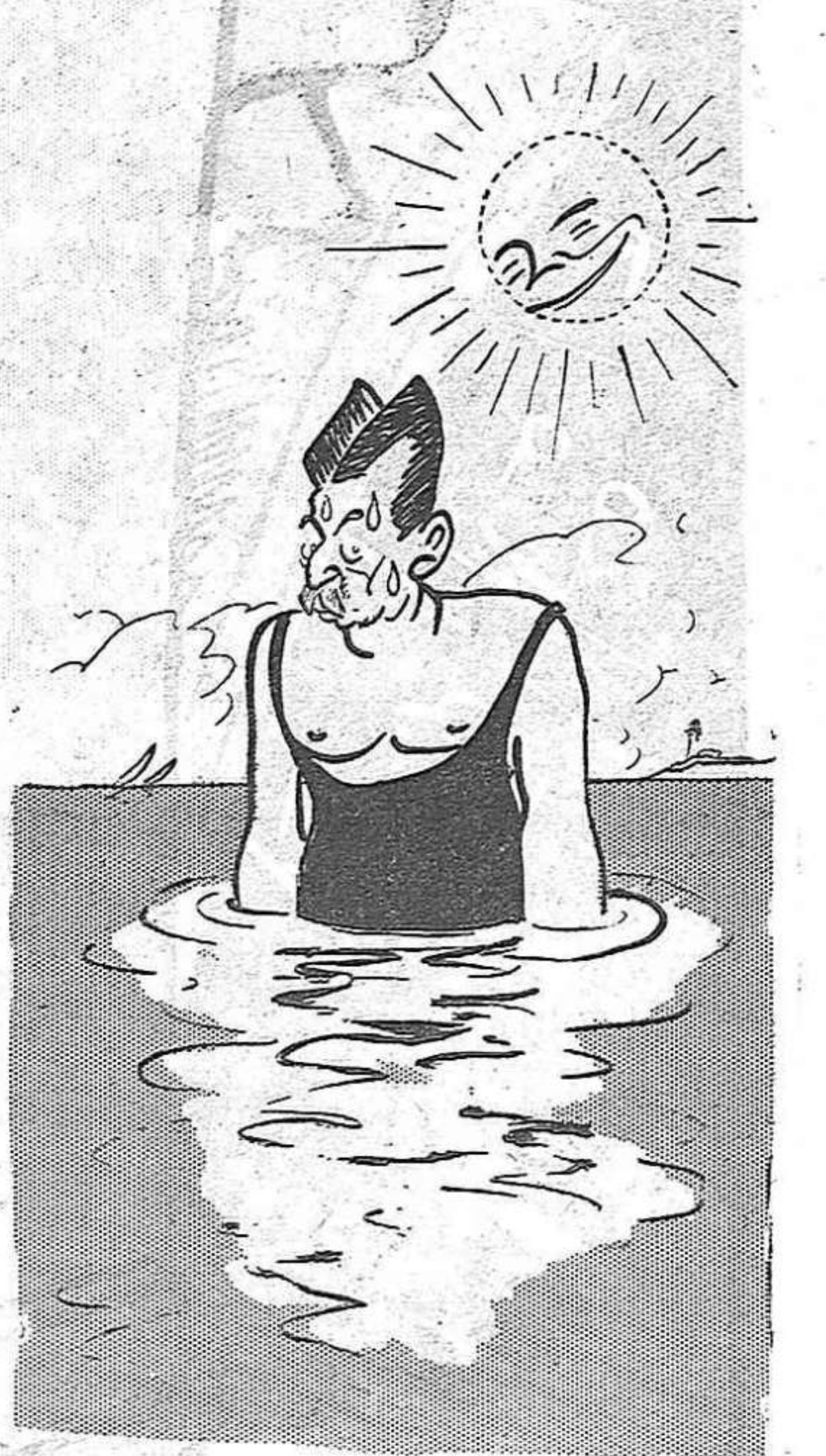
EIAM si per una temporada, al menys, En Bergamín ens deixarà tranquils. A veure si podem parlar i escriure d'altra cosa que no siguin les sortides del nou feo ma-lagueño, víctima d'una incontinença verbalista que ha fet, en gran part, la seva desgràcia.

Diguem que l'aconteixement polític que suposa el cas d'En Bergamín, ha sigut per a tothom una sorpresa. S'havia donat a entendre a la gent que era el ministre de la governació l'eix del ministeri. S'havia dit i repetit que valia ell tot sol, pel reste dels seus companys...

I heu's aquí de cop i volta a En Bergamín de nassos. Heu's aquí al ídol d'uns mesos entrant a casa seva poc menys que amb la cua entre cames.

Coses de la política, feconda en cops amagats i en sorpreses. Allà on menys es pensa...

En un mar... de confusions

—Tan fresquet que m'hi trobava, i vès quin modo de suar!...

Lo dolorós i a la vegada sintomàtic, és que sigui possible la formació de ministeris, el plantejament de crisi, amb la facilitat que a Espanya es succeeixen.

Es formen els governs en família. Cauen, arribat el dia, sense que intervinguin la seva dissolució, altres elements que el grup de les amistats.

En Bergamin, que de tants recursos disposa, ha volgut jugar la comèdia vulgaríssima, de la malaltia per a disfregar el veritable mòvil de la seva contrarietat, que no és altra, segons s'ha dit, que una discrepància amb En La Cierva.

Era el dissabte passat que parlavem del interès dels déus majors de la política en disposar dels Ajuntaments, com a medi de assegurar l'èxit dels amics que's presentin a lluitar (?) en les eleccions generals. Com a recurs el més indicat de comptar al Parlament amb un nombre més o menys nombrós d'incondicionals.

Doncs el dissentiment amb En Lacierva, prové, segons sembla, de no haver-se ajupit En Bergamin, a resoldre alguns expedients electorals de la província de Múrcia, feu del irascible lloc tinent d'En Maura.

Al menys no s'ha negat En Bergamin a resoldre'ls en la forma que convenia a En La Cierva, que no hi ha que dir cap a quin indret voldria l'aigua.

Així ha desaparegut de l'escena ministerial En Bergamin, que mantenia ell sol l'atenció del món polític espanyol. Així se'n ha anat, amb la senzillesa i la indiferència que va pendre possessió del càrrec.

Encara que segons queda dit, lamentem el que sigui la política una conxorxa, que's desenrotllin les crisi en la intimitat de les reunions casolanes, no ens indignem ni ens sortim de pollaguera com fan molts ciutadans, excessivament crèduls i confiats.

Que per alguna cosa hi ha el Parlament, al·leguen els quins s'enfutismen per l'aire de intimitat que's dona als canvis ministerials.

No és el Parlament una contrafigura del règim? Per ventura és el Parlament quelcom més que un aplec d'amics i parents d'aquest, aquell i l'altre personatge, digui's Dato, Romanones, La Cierva... o Bergamin?

B. DE R.

PICA - PICA

Si pica una manxiula posada an el clatell de qui la necessita, i reb amb paciència; si cou el pica-pica amb tota virulència, fins a deixar ben prompte el vostre nas vermell; si és coent el pebre que posen al porcell, que a refrescar obliga la gola amb insistència; si el bitxo rabassut, amb sa muda eloqüència, vol demostrar que res hi ha al món més picant (qu'ell,

llegint un Bolleti que en mallorquí es publica amb molta coentor, i amb força de palica ençalsa furios a certs lletra-ferits, be pla vos en riureu del bitxo, la mostassa, i tot altre ingredient que més bulllofes fassa. Tastant el Bolleti, tots queden ben pansits.

FERESTEC

El mítin de Reus

l'altre diumenge va celebrar-se, a Reus, organitzat pel partit radical de Barcelona, un mítin d'afirmació republicana. No hi tenim res que dir, i fins ens és agradós fer constar que tots aquells actes que contribueixin a mantenir i fins a acreixer l'entusiasme popular per les doctrines de la democràcia i la República, ens són força simpàtics, esperant que l'acte de Reus siga un gra del rosari que cal resar al poble, cansat i abatut, que voldria el restabliment de la pau feconda, la expansió de la llibertat que té avui enemics negres i rojos.

Lo que no entenem ni ens agrada, és recordar que s'inicià la campanya i s'organitzà una remesa d'actes públics d'afirmació republicana, per a protestar sorollosament del acte de cortesia, portat a terme pel senyor Pich, amb motiu del viatge regí a Barcelona, i que, rera la publicació en el portaveu radical de articles i protestes contra l'home que no ha demostrat mai sentir la Re-

pública, que ha arribat sense mereixements al lloc que ocupa per tenir a favor seu varis individus que, imitant al empresari de Bohemios l'han empenyut, hagi caigut el nom del diputat per Gandesa en l'oblit més convenient per a ell i més dubtós per a nosaltres. Es comprèn que algú que pot, ho ha disposat així, contrariant la voluntat, tancant de cop la porta de les generals antipaties.

No és lo més greu lo que ha tingut ja realitat, lo pitjor és lo que més d'un malpensat tem, això és, que l'acord d'expulsió del partit radical pres contra En Pich per la Junta Municipal, acord que no va ésser del agrado d'En Lerroux, segons llegirem en un diari, siga un dia revocat.

Nosaltres creiem això molt possible, cas de que convingui als interessos polítics i comercials del famós electricista. Lo que no creiem tan segur és que tots els que votaren la expulsió suportin la humiliació que'l reingrés del senyor Pich a les files del partit radical suposaria.

J. COSTA I POMÉS

Sempre hi ha un pitjor

manca de temes d'una major volada, ha emprès *La Veu de Catalunya* la tasca innocentíssima d'anotar els rètols de les botigues que els tenen escrits en català.

Demés està el dir que no tindrà el diari regionalista necessitat d'apel·lar a un número extraordinari.

Els rètols en català poden contar-se amb els dits.

El botiguer que no està per romansos, ha establert de temps, entre el calaix i la política, la deguda separació.

D'aquest pecat no pot culpar-se al botiguer, que no fa al cap d'avall, altra cosa que seguir les petjades de nombrosos prohoms del partit, dels que és fama prediquen públicament ço que en la intimitat estan molt lluny de practicar.

Dels que's diu que tenen desterrat de casa seva l'us del català, mancament que atenuen amb pretextes d'una penalitat i una consistència verament ridícoles.

El botiguer tractant-se del negoci, i per regionalista que sigui, no està per brocs.

Si hi ha d'haver protestes al carrer, si convé a la tàctica lliguera organitzar bullangues, que siguin aquestes en determinada època de l'any i passada l'hora de venda.

Sinó pau i quietud. Baldament els principis se'n ressentin i la personalitat de Catalunya en valgui de menys.

Exposició de quadres-miralls (ANYS A VENIR)

—De quin rei devia ésser aquest 'bufón'?

—De quin voleu que fos?... Del rei Alfons XIII.

Passem perquè *La Veu de Catalunya* s'entregui an el passa-temps pueril d'acoblar en les seves planes els rètols catalans. Qui no té res més que fer el gat pentina, resa un adagi que per ésser ben nostre potser ignoraven alguns cimats de la «Lliga». Segurament no determinarà la seva campanya el que la revelació s'augmenti amb mitja dotzena d'exemples més.

Per lo que no passem, en canvi, és perquè un diari afí a *La Veu* per més d'un concepte posi en dubte la virtualitat i l'eficàcia de la campanya empresa per l'orgue regionalista, del que preten burlar-se i tot, per sols el fet de reproduir en les seves planes les inscripcions catalanes de les botigues.

Aquest diari és la *Gaceta de Catalunya* que en el mateix número en que punxa a *La Veu* per lo que acabem de dir, comunica als llegidors que el vicari de Sant Francisco ha ben·fit el taller i les màquines de l'esmentada *Gaceta*.

Què els en sembla? Aquí sí que vé com l'anell al dit allò de que el mal es fum del ungüent. O lo de: si m'embrutes l'embarcaro, que pel cas vé a ésser lo mateix.

Tindrà la benedició de la imprenta una major transcendència que la recerca de rètols catalans?

Si així ho cregués podrien dir a la *Gaceta* en castellà i tot tal com ella s'escriu: *¡fate de la Virgen...*

Ara, i vista l'actitud observada vis a vis de *La Veu*, hem de fer present als carques que escriuen la *Gaceta* allò altre de que: *cap gerperut es veu el gep*.

A nosaltres mateixos, prou d'aquest coll.

TABER

Nota de fora

Els republicans de Rubí ens pregunuen l'inscripció del adjunt solt:

Rubí.—«El Centre Democràtic Republicà d'aquesta vila, al fer sa inauguració oficial després de la superba reforma verificada en son estatge social, té a bé celebrar un homenatge al que en vida fou un abnegat defensor de les llibertats dels pobles, En Josep Palet, figura prou reconeguda entre els bons republicans, que sapigué posar totes ses energies al servei i defensa dels seus nobles ideals, i fundador que fou d'aquest Centre essent-ne molts anys president portant una actuació digna de tot elogi; per això aquest Centre, d'acord amb el Comitè del cens republicà, ha organitzat els següents actes, qual celebració tindrà efecte el diumenge pròxim, dia 22 del corrent.

A les tres de la tarda reunió en el Centre de totes les persones que vulguin assistir a la festa.

A dos quarts de quatre sortida en manifestació precedida d'una orquestra, dirigint-se a l'estació a rebre les personalitats i comissions dels pobles forans. Seguidament es passarà a rebre l'Excm. Ajuntament per a dirigir-se al Cementiri a depositar un pensament a la tomba de l'il·lustre rubinenc. De retorn es descobrirà una làpida que per a perpetuar sa memòria serà col·locada a la façana de la casa en que nasqué, visqué i morí En Palet, i es donarà el seu nom a la plaça en que està situada l'esmentada casa, finalitzant la festa amb un magne mítin en el qual faran us de la paraula els següents oradors: Josep Puig d'Asprer, diputat provincial, i els diputats a Corts Francesc Llairet i Marcellí Domingo.

Rubí, agost de 1920. La Comissió.»

LA CÚA D'UNA CÚA

No digueu mal de les cues, ciutadans, no'n digueu mal! Voleu que us conti una cosa? que amb una cúa ha passat?

Fa uns quinze dies, el Mingo, trobant-se prop d'un estanc, va veure que comensava a aturar-se-hi «personal».

—Ja'l donen? preguntà a un home.

—No, però aviat el daràn: estan esperant el carro; deu ser qüestió de mig quart.

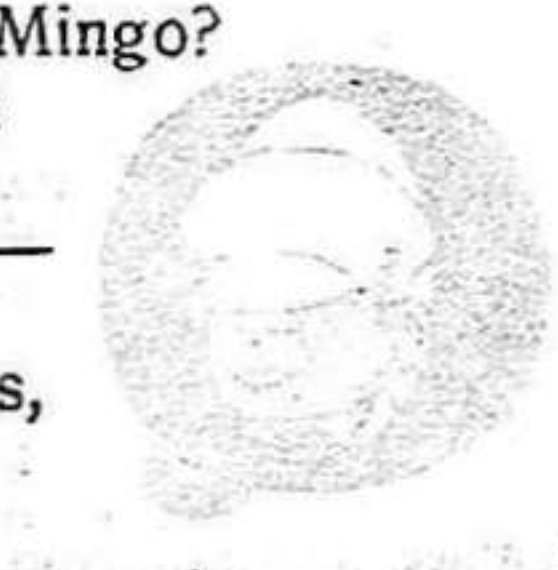
—Doncs m'agrego—va dir el Mingo; i amb tota tranquil·litat va col·locar-se a la cúa.

Però succehí que'l mig quart va anà allargant-se, allargant-se; que les hores van passar i que era prop del mig dia quan el «tio» de l'estanc comensava a obrir les caixes que'l carro havia portat.

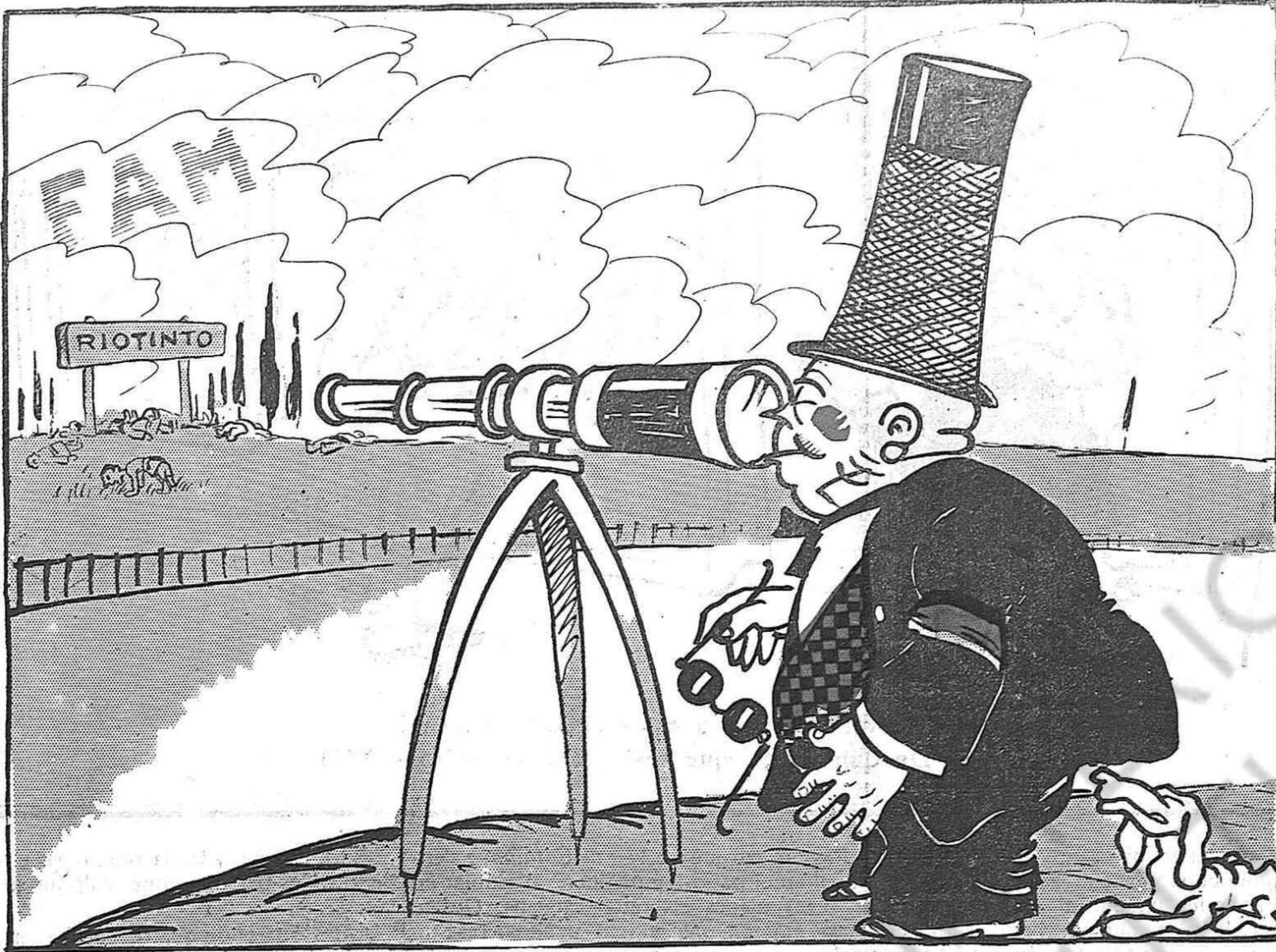
Què feia entre tant, el Mingo? Què havia de fer! Davant del lloc on ell feia cúa

—lo que és la casualitat!—hi havia una planxada, i una noia d'uns vint anys, moreneta i molt bonica, s'estava allí treballant, planxa que planxa, amb un garbo que dava gust de mirar.

El Mingo, que no es cap enza, ni tenia en realitat res més en què entretenir-se, va començar-li a tirar amoretos molt graciosos; ella, com és natural, de moment va fer la sèria; però tan i tan galant

El senyor de l'ullera al revés

—Misèria?... Psè!... Això és segons com se mira!...

Per ara els obrers catalans no veuen pas la possibilitat de celebrar cap reunió pública ni cap miting.

Vol dir això que, a la suspensió del Jurat, ha seguit, paralelment, una major energia en fer complir la suspensió de garanties.

Vaja, que aviat no hi haurà llibertats només que pels senyors de la Unió Monàrquica.

I ningú aixecarà el dit sense permís del sanyó Sala.

Fins que'ls dits se tornin punys closos, naturalment.

L'autoritat governativa sembla decididament contrària a que's practiqui una de les principals obres de caritat.

Allò de «enterrar als morts» no vol que resi per a res quan els morts són sindicalistes i els que's presenten acompanyar el difunt obrers metalúrgics.

I així podem veure espectacles macabres com el de l'altre dia: el cadàver de un obrer portat al cementiri a les dues de la matinada acompanyat per un esquadró de cadeneres.

A Olesa, uns lladregots pispaven l'altre dia unes campanes de una ermita.

Que prenguin paciència.

Hi ha bastants corresponsals que tot sovint se'ns queixen que no reben les nostres.

També les deuen pispar!

Tot el que diuen els periodistes referent a coses del Govern Civil, després el senyor Bas ho ha de desmentir.

Que si dimiteix?

Negació al canto.

Que si renyeix amb la policia?

Nego!

Vaja que acabarà negat, com si ho veiessim.

Torna a haver hi gran descontentament entre'ls obrers i empleats de La Canadenca.

Mal símptoma.

Així comencaren un jorn les grans trifulgues.

Generalment quan als canadencs els entra el descontentament, als barcelonins se'ns en va l'alegria.

Amb motiu de un «lamentable» succés ocorregut fa poc a Hospitalet, han sigut detinguts alguns somatenistes.

Ja era hora que algun dels caliquenyos pagués un plat dels molts que porten trencats.

Aqueixos caliquenyos que han agafat una insòlita virulència; que abans no tiraven, i ara tiren massa.

S'ha celebrat una gran pelegrinació a Llimpies, formada exclusivament de nens i nenes.

Per aquí haurien d'haver començat.

Això dels «miracles extraordinaris», com a criaturades que són, no pot interessar sinó a la quitxalla.

Els té l'imerès de una pel·lícula detectivesca; i per a propagar la fè no hi ha com inventar-se una cinta miraculosa de moltes sèries, que és lo que fan els aixerrits clergues de Llimpies.

Un altre que tampoc vol dimidir.

El senyor Bas no's cansa de declarar que, encara que no li és gens simpàtic el càrrec, no ha pensat mai en dimidir.

Tot per la disciplina!

I per les coses dolces i substancioses que van adherides a la disciplina!

Per fi, En Marcell Domingo sembla disposat a parlar del bolxevisme, segons impressions personals rebudes a la Rússia soviètica.

Ho farà un dia d'aquests al «Ateneo Barcelonès», i serà curiós conèixer l'opinió del valent diputat per Tortosa.

Si'ns hi conviden, anirem a sentir-lo.

Si'ns hi conviden, i si els que manen li permeten enraonar.

Que no és massa segur en uns temps en que tot Catalunya és una mordaça.

Agafin qualsevol diari, i llegiran:

«Dice el Governador...»

I què diu el governador?

Es congratula de que no's registri cap nou atentat?

Aiaia!, pobres de nosaltres!

L'endema, mitja dotzena.

En Venizelos ha sigut, a França, víctima de un atentat.

Uns grecs s'hi apropren engenant-li uns quants trets i ferint-lo.

La pega.

La pega grega!

A Madrid, per a apaivagar un aldarull de carrer, uns guàrdies de seguretat dispararen els mausers matant una criatura i ferint a varies persones.

Cosas que dejó Dios dispuestas!

Ho pengem a l'esquena de Déu, perquè no volem creure que la barrabassada sortís del cap d'En Bergamín.

LL. PUJOL MASSAGUER

va mostrar-se ell en els «dixos», que la nena va amollar, i «que vostè és una joia», i «que vostè és un truà», tal conversa allí va armar-se, que's pot ben assegurar que als quinze minuts escassos —la planeta dels mortals!— ni ella movia la planxa, ni ell es recordava ja que al món hi hagués caliquenyos ni pacatillas de ral, ni pensava en altra cosa que en contemplar el bell semblant de la divina morena que tenia al seu davant i que tampoc se'l mirava amb gaire severitat.

Total: que, de raica en mica, la broma es va anà embrollant; que de l'embroll en van neix unes relacions formals; que passats set o vuit dies ell la va fer demanar i que amb tanta diligència les coses s'han arreglat, que, si no hi ha cap «encuantra», per la Mercè es casaran.

No estranyeu, doncs, que ara el Mingo digui, referint el cas:

—Aquelles hores de cúa, ves quina cúa han portat!

C. GUMA

Festa de poble a l'Empordà

UAN els notaris o els escrivents de l'antiga administració catalana, potser cap a últims del segle XIX, canviaren la primitiva denominació de Bedegna per l'actual del poble de Bellcayre, és ben cert que hi foren moguts per la mateixa impressió de bellesa que tan avui cor allavors del lloc es desprèn i gràficament varen aplicar-li el nom que l'expressava.

Avui es festa en l'arçaic turó, en aquest altiu caire mirador obert amplemment en la gran plana, i les venerables parets que el coronen se rejovenixen i prenen un aire de solemnitat que tan bé acull la tarda calmosa i cansona amb el rebulliment del poble que s'esplais. Tot hom va sentint a la plaça: aquí és on verdaderament queda sintetitzada la festa en tot l'Empordà, on culmina l'ènsia dels dies d'espera anteriors i és realitzada plenament la complanta. Les sardanes resumeixen la general satisfacció de la festa; però les sardanes executades de part de tardà, a la plaça, que és el seu lloc-exprès i insubstituïble.

Per a que la sardana així hagi resumit i quedat identificada amb el sentiment i desig del poble que l'ha creat o adoptat, persistint i augmentant en compenetració com més s'avança, en res l'afecta l'explicació del vulgar costum i tradició rutinària que sol fer possibles la persistència de coses vellesimes a través les edats, més que si careixen d'un contingut d'interna valoració fatalment acaben per convertir-se en accions mecàniques que produeixen una freda curiositat mancada d'entusiasme, per no ésser compreses i menys sentides. Quelcom tindrà la dansa catalana de vital perennitat quan persisteix suggestiva i fresca, més depurada i agradosa, en seguir la progressiva cultura. «Ningú sap lo que hi ha en un minut»; més de la complexitat de la sardana, qui en sap també el contingut?... jo no sé.

I quin escenari la vetustament típica plaça de Bellcayre per a l'execució de la forta dansa!... Dificilment es trobaria un marc amb més propietat emotiva. Aquestes coses que l'envolten que hom no sap si són petites o grans, ni a quin ordre obeeix la col·locació seva i que, amb tot, formen un conjunt tan sorprenentment expressiu. I la desigualtat del pis que no permet haver n'hi dues a un mateix nivell, arbitràriament dislocades. Però no es deu pas tot al desnivell, el qual no sempre impediria l'ésser més regularment construïdes; és que deuen d'ésser així per l'expressió de la bella eurítmia del conjunt. Això en les tres quartes parts del recinte; en l'altra, a tramontana, aixeca el front l'esborrant palau castell, la joia sòbria d'un passat sortosament esvaït, que si bé enlletgit per una estúpida esglesiolà moderna, serveix aquests restes una majestuosa implicació en el seu conjunt, apart altre interès.

Al seu redós se col·loca la cobla com ajocada al peu dels sòlids carreus per a obtenir una major resonància. Aquestes cobles tan intel·ligents en el seu art, són també entenedimentades del desig amb que són esperats els seus cants, i de l'emoció que produeixen, de la qual ells no se'n sostreuen pas, ans el contrari s'hi entreguen plenament.

Aquí ha vingut a reunir-se quasi tot el poble formant una multitud compacta i variada, abstrats de cabòries i quefers, sols pendents de la música o la mirada enzimigada en la contemplació de la festa. No hi ha cap més bail al món que com la sardana a l'Empordà, hagi alcançat una més gran estima i compenetració en el poble. És per a molts una dèria i una necessitat que cap més espectacle pot desviar ni suplir. I no és que en posar li ten amor és converteixi en festeig exclusiu, creador d'alguna incompatibilitat per altres esplais, ni menys donar lloc a partidistes closos i obocats, motiu de tantes polemiques que acaben en cerrils contraposicions; res d'això; és un goig íntim i depurat, un sentiment pur i efusiu que en lloc d'excloure tan sols agermana, res li fa nosa i a gaudir-lo hi cap tothom. Precisament ara s'ha donat la corrent en tota l'encontrada per les cançonetistes i ballarines o números semblants, que no hi ha Festa Major, per insignificant que sigui el poble, que no n'hi hagi. Avui mateix, aquí, com passa a tot arreu, el concert que abans era orquestal i que per cert embadalía, ha quedat reduït a una sessió de varietés, a un duet còmic i a unes cançons a dir veritat, a satisfacció de tothom, sens que ningú és recordi dels obligats dels concerts antics.

Però i què? Les sardanes queden sempre al marge de tota innovació. Si alguna vegada, per males avençes o rancúnia partidista, han deixat d'ésser executades en alguna festa, la protesta i sentiment han sigut tan generals, que ja no s'ha reinicidit. És una cosa conaturalitzada en l'esperit de la gent del país i amb potència expansiva per a estendre's a pobles de temperament similars.

Es pot veure en aquests moments la variada actitud i expressió de la gentada que omplena la plaça, des de la mainada que correteja bulliciosa d'aquí d'allà, fins als vells que, lassa la vista i somrients, ho contemplen apoiats en algun recés. En tots hi haurà una distint sensació, més fortament sentida. Aquests homes concentrats, plens d'atenció per treure la sardana. Aquests

altres que s'engresquen en un extremat puntejar. Els que no tenen més goig que veure a llum plena el gràcil moviment de les noies cercant una mirada que a la volta d'un torn prou és troba, o atents al lleuger col·loqui amb la companya a qui és don la ma. I els ja més grans, els casats, que s'entreguen a la dansa amb una serenitat majestuosa i magnífica. També els que no ballen ni es fixen gran cosa i la seva atenció passa volublement a l'altre, ja la música, els balladors o la conversa dels amics; contents, contagiats de la satisfacció general. Després encara la selecta porció que hi assisteix purament per a gaudir de la bellesa metòdica amb plena emoció. I aquests no són pas pocs; només cal passar la vista a l'entorn per a veure la intel·ligent atenció dels rostres que escolten amb satisfacció visible la modulació de la sardana que en aquesta plaça solemniament hi retruny.

Els murs medievals enderrocats li comuniquen un ressò particular. La gran portalada redona del primer recinte del palau, sembla un recollidor que agafés les sonoritats i, passant-les al portal d'entrada, que és figura insondable, per ell s'endinzeixen entre patis, voltes i arcs, per a sortir modificades per l'intens historial del decurs dels segles.

Dues torres superbes, gairebé isolades en els cantons, presideixen severament la festa. Aquesta gegantina de la part de llevant s'enlaira i perllonga magníficament. No cansa pas gens la seva contemplació. I no té res de boniquesa estilística ni detall arquitectònic que retengui la mirada i distingui l'emotivitat que produeix, i fins i tot es escapa. Però en la seva simplicitat hi ha com una modulació vivent de la curva, més la fonda expressió del bell carreu patinat.

En el frontis del castell, i al cim de la porta, una petita joia d'exquisida visualitat, un finestral bipartit que, avui, sols don pas a la vista del nífid cel blau. Les finestres oivals abunden, sempre gràcilment esbelta; més no són pas totes com aquesta ni en tan escullida situació. No cal pas, però, buscar li refinaments d'execució, ni detalls escultòrics; sinó una admirable senzillesa. És la pedra macia lo estrictament aparellada per a la formació d'un conjunt complet en proporció i línia. I a cada banda d'ella, tan aeri i lleugera, en armònic contrast, una altra en arc de mig punt, ben eloqüent expressió de l'ample severitat romànica.

Una nota que tan bé ens impressiona i, a vegades, de primer enteni no advinem el perquè, és el colorit pres per aquests murs; torres i finestres. Podria fàcilment suposar-se'ls foscos, ennegrits per l'imtemperie en tants segles d'existència com succeeix força en llocs parets; i no obstant no és pas així; és una patina daurada la que ha matitzat aquests forts i ben arreglerats carreus. Si fossin foscos, potser resultarien més imposants, suggerint millor la seva pretèrita significança; però pel mateix devindrien tètrics i això consonaria lamentablement en la lluminositat del paratge. Ara la seva evocació és depurada com un goig de bellesa actual i no desdinen pas gens d'albergar a sos peus els esplais de la dansa.

Aquesta va a finir, és l'última sardana i ja les primeres ombres de la nit enterboleixen la plaça. Hi ha un recrudesciment en el desig de ballar i d'oír, de fruit intensament la fi de la festa de la tarda, per un sentiment inexpressat de que la verdadera i completa aquí és acabada; els espectacles que després hi hauran no tindran pas l'interès expansiu del d'ara, per això tothom s'hi entrega plenament.

La cobla, ja amb intenció, ha triat una típica i airosa sardana pròpia per a entusiasmar i que els cors se'n hi vagin en un esplet de frenesí. Després, acabada, rebull i dispersió; s'abandona el lloc lentament, amb una mena de recança enyoradica; sol haver-hi un deix de pena o melangia a la fi d'un esplai.

A l'últim, ja fosc, la plaça queda buida i silenciosa; mes encara flotant-hi en esperit el reço d'una sana alegria. I abandonem el lloc solitari amb una última mirada al palau en runes el qual va retallant en el cel estrellat siluetes bassardoses d'extranyas fantasias.

LL. PUJOL MASSAGUER